

**P. Rudniewski, Alicja
Mazurkiewicz, J. Bułakowska**

**Przegląd zagranicznych czasopism
konserwatorskich**

Ochrona Zabytków 18/2 (69), 72-80

1965

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

PRZEGLĄD ZAGRANICZNYCH CZASOPISM KONSERWATORSKICH

STUDIES IN CONSERVATION. The Journal of the International Institute for Conservation of Historic and Artistic Works. Wyd. The International Institute for the Conservation of Historic and Artistic Works (IIC), Londyn. Kwartalnik.

Rocznik VIII 1964

Zeszyt 1, stron 41, ilustracje.

Sheldon Keck, Robert L. Feller, *Detection of an Epoxy — Resin Coating on a Seventeenth — Century Painting* (Wykrycie powłoki z żywicy epoksydowej na obrazie pochodzącym z XVII wieku), s. 1—8, 8 il., 2 wykresy, str. w jęz. francuskim. Opis szczegółowych badań wykonanych na XVII-wiecznym obrazie, przedstawiającym martwą naturę. Pomiedzy warstwą wierzchniego werniksu a malowidłem wykryto trudno rozpuszczalną powłokę z żywicy syntetycznej. Przeprowadzona analiza widmowa w zakresie podczerwieni wykazała, że jest to żywica epoksydowa. Autorzy w podsumowaniu swoich badań dochodzą do wniosku, że żywica ta została użyta rozmyślnie dla zamaskowania świeżych przemalowań, wykonanych w partiach przetarę malowidła oryginalnego. Autorzy zwracają uwagę na dokładność użytej metody analitycznej, pozwalającej na wykrycie zafałszowań. W omawianym przypadku, badania obiektu za pomocą zdjęć wykonywanych w promieniach pozafioletowych, podczerwonych i rentgenowskich nie pozwoliły na bezpośrednie wykrycie przemalowań.

Detlef Lehmann, *Conservation of Textiles at the West Berlin State Museums* (Konserwacja tkanin w Państwowych Muzeach zachodniego Berlina), s. 9.—22, 10 il., str. w jęz. francuskim. W związku z identyfikacją surowców używanych do wyrobu tkanin opisano kolekcję próbek założoną dla celów porównawczych. Omówiono sposoby oczyszczania tkanin, zalecając w tym celu czterochloroetylen, oraz do prania, detergent „Levapon” (prod. firmy Beyer). Opis sposobów uzupełniania, barwienia, wzmacniania i zabezpieczenia tkanin. Do zabezpieczenia przed działaniem moli stosowane są Eulany: U 33 — rozpuszczalny w wodzie oraz LBS — rozpuszczalny w rozpuszczalnikach organicznych (obydwa preparaty produkcji f-my Beyer). Do wzmacniania tkanin przez impregnację stosowana jest bliżej nieokreślona żywica syntetyczna „propeonate”.

Hanna Jędrzejewska, *The Conservation of Ancient Bronzes* (Konserwacja antycznych brązów), s. 23—31, 5 il., str. w jęz. francuskim. Większość brązów antycznych jest skorodowana i w związku z tym stawia przed konserwatorami wiele problemów. Obiekty tego typu należy traktować nie tylko jako dzieła sztuki, ale także jako dokumenty. Omówiono zagadnienia oczyszczania obiektów oraz zabezpieczenia ich przed korozją. Szczególny nacisk położono na dokumentację i na konieczność zabezpieczania próbek do ewentualnych dalszych badań z tych elementów, które mogą ulec zmianom w czasie zabiegów.

Mervyn Ruggles, *An Illuminator for Viewing Composite X — Ray Films* (Przyrząd oświetlający do obserwacji montowanych zdjęć rentgenowskich) s. 32—37, 6 il., str. w jęz. francuskim. Opis konstrukcji przyrządu do obserwacji montażów ze zdjęć rentgenowskich o dużych (90×120 cm) wymiarach. Negatoskop może służyć do oglądania rentgenogramów stereoskopowych w połączeniu z ręcznym wizjerem. Podano sposób cięcia błon rentgenowskich oraz sposób ich montowania.

Recenzje:

Rolf E. Straub (Ed), *Über die Erhaltung von Gemälden und Skulpturen*, Zurich-Stuttgart 1963, (Helmut Ruheman), s. 38—41.

Zeszyt 2, stron 39, ilustracje.

Pierre B. Boissonas, *Emploi du Vacuum pour les tableaux sur bois* (Zastosowanie próżni do zabezpieczenia obrazów na drewnie), s. 43—49, 5 il., str. w jęz. angielskim. Opis metody zabezpieczania malowideł za pomocą próżniowego stołu do dublowania. Malowidło umieszcza się licem do góry na warstwie drobnego piasku. Na powierzchnię malowidła nakłada się żelatynę lub spoiwo woskowo-żywiczne. Następnie lico przykrywa się folią z Melinexu i folią z polichlorku winylu. Całość ogrzewa się prądem ciepłego powietrza za pomocą dmuchawy z wmontowanym elementem grzejnym.

W. M. Boustead, *The Surface pH Measurements and Deacidification of Prints and Drawings in Tropical Climates* (Powierzchniowe pomiary pH i odkwaszanie rycin i rysunków w klimacie tropikalnym), s. 50—58, 3 il., str. w jęz. francuskim. Opis metody kontaktowego oznaczania pH papieru, pozwalającej na wykonywanie oznaczeń bez pobierania próbek wprost na powierzchni obiektu. Zamieszczono porównanie wyników za pomocą tej metody i ekstrakcji na zimno. Papiery poddaje się zobojętnieniu w kąpielach z roztworów wodorotlenku wapnia, a następnie kwaśnego węgla wapnia lub w kąpeli zawierającej kwaśne węglany wapnia i magnezu. Zamieszczono wyniki ilustrujące zmianę pH papierów po ich odkwaszeniu.

J. B. Pelikan, *The Use of Polyphosphates Complexes in the Conservation of Iron and Steel Objects* (Stosowanie związków polifosforanowych do konserwacji obiektów ze stali i żelaza), s. 59—66, 6 il., str. w jęz. francuskim. Zabezpieczanie powierzchni obiektów (po usunięciu z nich rdzy) przez woskowanie i pokrywanie warstwą lakieru, nie stanowi wystarczającej ochrony przed dalszą korozją. Trwałe zabezpieczenie można uzyskać przy użyciu sześciometfosforanu sodu. Podano skład kąpeli oraz sposoby jej stosowania.

Karunakara T. M. Hedge, *Treatment of a Metal Casket Containing Relics of the Lord Buddha*

(Zabiegi przy metalowej szkatułce z relikwiami Bud dy), s. 67—73, 7 il., str. w jęz. francuskim. Produkty korozji na granicy styku wieczka z puszką, usuwano lokalnie przy użyciu proszku cynku i rozcieńczonego kwasu siarkowego. Miejsca w których stwierdzono, że patyna składa się wyłącznie z zasadowego chlorku miedzi, traktowano roztworem półtora węgla sodu, a następnie powlekano roztworem polioctanu winylu.

Peter H. T. Shorer, *Soil-Section Transfers: A method for the Transfer of an Archeological Soil Section on to Flexible Rubber Backing* (Przenoszenie przekrojów gruntu: Metoda przenoszenia archeologicznych przekrojów gruntu na elastyczne podłoże z gumy).

MÜEMLÉKVÉDELEM. Wyd. A magyar Építőművészek Szövetsége Műemléki Bizottsága a Tudományos Ismeretterjesztő, Társulat Művészeti Országos Választmánya és az Országos Műemléki Felügyelőség, Budapest. Kwartalnik.

Rocznik VIII (1964).

Zeszyt 1, stron 64, ilustracje.

M. Horler, *Romok műemlékvédelmének módszerei* (Metody konserwacji ruin), s. 1—24, 23 il., str., w jęz. francuskim. Metody konserwacji ruin opracowane przez kolektyw architektów Działu Projektowego Krajowego Inspektoratu Zabytków. W pierwszym rzędzie badano jakie zadania wyłaniają się w związku z konserwacją ruin, następnie jakie ogólne zasadnicze względy obowiązują przy ich rozwiązywaniu i wreszcie jakie słuszne rozwiązania można zastosować, biorąc pod uwagę specyfikę obiektu i zadań. Zadania związane z konserwacją ruin skupiają się w zasadzie wokół trzech zagadnień: a) konserwacja i zabezpieczenie struktury istniejących relikwii, b) uzupełnienie w interesie uczynienia ruin, c) praktyczne wykorzystanie ruin lub poszczególnych ich części. Metody postępowania przy kolejnych etapach konserwacji ruin.

I. Rozványiné Tombor, *Pusztuló falusi műemlékeink, a szaki templom* (Niszczące zabytki wiejskie, Kościół w Szák), s. 24—27, 4 il., str. w jęz. francuskim. Na przykładzie barokowego kościoła we wsi Szák w komitacie Komárom poruszono zagadnienia wielu tego rodzaju zabytkowych budowli, które wprawdzie wciągnięte są do rejestru zabytków, jednakże powoli niszczeją na skutek braku funduszy na przeprowadzenie koniecznych remontów. Szczegółowy opis oraz historia powstania kościoła.

E. Ujlaki, *A mátrászentmindszenti rk. templom barokk oltárának restaurációjáról* (O restauracji barokowego ołtarza rzymsko-katolickiego kościoła w Mátrászentmindszent), s. 28—34, 11 il., str. w jęz. francuskim. Opis przebiegu restauracji barokowego ołtarza z XVIII w. Ołtarz posiada 4 m wysokości, powierzchnia jego wynosi 15 m², ozdobiony jest 33 różnej wielkości rzeźbami i posiada bogatą ornamentykę.

L. Bendefy, J. V. Pataki, *Rejtett Kincsek levéltárainkban* (Ukryte skarby w naszych archiwach), s. 35—41, 13 il., str. w jęz. francuskim. W artykule tym autorzy starają się zwrócić uwagę kompetentnych władz na znaczenie i nieraz bezcenną wartość przechowywanych w archiwach dokumentów, map, planów, rysunków i opisów dla ochrony zabytków. Propozycja przyznawania specjalnych funduszy na prowadzenie tego rodzaju poszukiwań w archiwach oraz na skatalogowanie i sfotografowanie odnalezionych materiałów.

Recenzje:

Henry Hodges, *Artifacts — an Introduction to Early Materials and Technology*, London 1964, (Garry Thomson) s. 79—80.

H. Wulf, *Grosse Farbwarenkunde*, Köln 1963, (A. E. Werner), s. 80—81.

Leo Biek, *Archeology and the Microscope: The Scientific Examination of Archeological Evidence*, London 1963, (R. V. Sneyers), s. 81.

P. Rudniewski

*

K. Kozák, *Tanulmányut Olaszországban* (Podróż naukowa po Włoszech), s. 42—46, 12 il., str. w jęz. francuskim. Sprawozdanie z podróży po Włoszech odbytej od 15.X.—16.XI. 1962 r.

Informator

Krótkie wiadomości.

Krótkie wiadomości z dziedziny ochrony zabytków na Węgrzech, s. 47—49, 6 il., str. w jęz. francuskim. **Wiadomości z Budapesztu.** Krótkie wiadomości z dziedziny ochrony zabytków w Budapeszcie, s. 49—51, 6 il., str. w jęz. francuskim. **III Krajowa Konferencja Podkomisji Ochrony Zabytków**, s. 51—57, 2 il., str. w jęz. francuskim. Sprawozdanie z Obrad III Krajowej Konferencji Podkomisji Ochrony Zabytków zorganizowanej w Kőszeg przez Patriotyczny Front Ludowy i Krajowy Inspektorat Zabytków.

Recenzje:

Metodika restauracji pamjatnikov architektury, Moskwa 1961, (L. G.), s. 57—59.

Nachrichtenblatt der Denkmalpflege, I. (1958), nr 3, Baden-Württemberg, (L. G.), s. 59.

Le Corbusier An die Studenten — die „Charte d'Athènes" Hamburg 1962, L. Gerő s. 59—60.

W. Rauda, *Raumprobleme im europäischen Städtebau*, Monachium 1956, (L. Gerő), s. 61—63.

C. Williams-Ellis, *Partmeirion*, Londyn 1963, (L. G.), s. 63—64.

M. Détshy, *Válasz Molnár Józsefnek „Eger török műemlékei" kérdésében* (Odpowiedź Józefowi Molnárowi na temat zabytków tureckich w Eger), s. 64 — 3 okł., 1 il.

Zeszyt 2, stron 64, ilustracje.

J. Gólya, *Az Országos Műemléki Felügyelőség 1962—1963, években befejezett munkái* (Prace Krajowego Inspektoratu Zabytków przeprowadzone w latach 1962—1963), s. 65—73, 8 il., str. w jęz. francuskim. Przeprowadzone w latach 1962—63 przez Krajowy Inspektorat Zabytków prace związane z ochroną i restauracją zabytkowych obiektów na terenie Węgier.

I. Walter, *Pusztuló középkori műemlékek Zala megyében* (Niszczące zabytki średniowieczne w komitacie Zala), s. 74—76, 4 il., str. w jęz. francuskim. Sprawa średniowiecznych zabytków w komitacie Zala, które powoli ulegają zniszczeniu. Przykładem ruiny kościoła we wsi Zalaszentgrót oraz we wsi Kustány. Historia obu kościołów oraz dokładny opis stanu zniszczenia tych zabytkowych obiektów.

N. Pámer, K. Ferenczy, *A tihanyujlak templomról* (O ruinach kościoła w Tihanyujlak), s. 77—80, 5 il., str. w jęz. francuskim. Krótka historia małej kaplicy z XIII w. w Tihanyujlak. Opis podstawowych prac konserwatorskich przeprowadzonych nad zabezpieczeniem ruin kaplicy.

Gy. Koroknay, *A nagykallói megyeház olasz építészének munkássága* (Siedziba władz komitatowych w Nagykalló dziełem włoskich architektów), s. 81—87, 7 il., str. w jęz. francuskim. Historia budowy siedziby władz komitatowych w Nagykalló. Autorem projektu budynku i wykonawcą był włoski architekt Salvator Aprilis, niestety dzieła swego nie ukończył, gdyż zmarł w 1771 r. Miejscowe władze zleciły prace nad dalszą budową tego obiektu bratu zmarłego Giuseppe Aprilisowi. Działalność obu braci nie ograniczyła się tylko do budynku siedziby władz komitatowych. W okolicy powstało wiele budowli, które swoim stylem i wykonaniem wskazują na to, że projektowane były i wzniesione przez braci Aprilisów.

E. Ybl, *Ybl Miklós születésének 150. évfordulójára* (W 150-tą rocznicę urodzin Miklósa Ybl), s. 88—91, 5 il., str. w jęz. francuskim. Wspomnienie o jednym z największych węgierskich architektów w 150-tą rocznicę jego urodzin. Miklós Ybl początkowo hołdował romantyzmowi, później zaczął tworzyć w stylu neorenesansu. Do ważniejszych jego dzieł należy gmach Opery i bazylika św. Stefana w Budapeszcie, oraz system pawilonów, arkad i terasów na zboczu góry zamkowej.

K. Perekházy, *Romantikus épületek restaurálása a pesti belvárosban* (Restauracja budynków w stylu romantyzmu w śródmieściu Pesztu), s. 92—99, 13 il., str. w jęz. francuskim. Zachowane w śródmieściu Pesztu zabytki z okresu romantyzmu i przebieg ich konserwacji. Są to przeważnie budynki mieszkalne, dzieła znanych architektów węgierskich z tego okresu jak Miklósa Ybla, Frigyesa Feszla, Józsefa Hilda, Károlya Gerstera itp. Przebieg restauracji kilku wyróżniających się budynków zachowanych w stylu romantyzmu.

A. Csorna, *A nagytétényi Száraz-Rudnyánszky kastély kertje* (Ogród pałacu Száraz-Rudnyánszkych w Nagytétény), s. 100—104, 6 il., str. w jęz. francuskim. W związku z pracami konserwatorskimi w barokowym pałacu w Nagytétény autor przypomina, że niegdyś pałac otaczał piękny park, który później uległ zniszczeniu. Do dziś zachowały się tylko ruiny i pozostałości muru otaczającego park. Historia parku, o którym wspominał w swych wierszach nawet poeta węgierski András Dugonics. W planie konserwacji pałacu znajduje się również rekonstrukcja parku.

L. Bágyuj, *A némai ref. templom restaurálása* (Restauracja kalwińskiego kościoła w Néma), s. 105—108, 8 il., str. w jęz. francuskim. Historia budowy kościoła kalwińskiego we wsi Néma położonej w Siedmiogrodzie (dzisiejsza Rumunia), szczegółowy opis zniszczeń i przebiegu prac konserwatorskich wspomnianej świątyni.

Informator.

Krótkie wiadomości.

Krótkie wiadomości z dziedziny ochrony zabytków na Węgrzech, s. 109—111, 5 il., str. w jęz. francuskim

Wiadomości z Budapesztu.

Do ważniejszych należy opis historii i planu odrestaurowania zabytkowej kalwarii znajdującej się w Epreskert w Budapeszcie, (P. A. Cetényi), s. 111—112, 2 il.

N. Pámer, *A petronelli kastély felhasználása* (Austria) (Wykorzystanie pałacu w Petronell w Austrii), s. 113. Krótka notatka o pałacu w Petronell w Austrii i sposobie wykorzystania go jako muzeum.

Wiadomości administracyjne.

A. Gazda, E. C. Harrach, **Krótkie wiadomości dotyczące spraw administracyjnych związanych z działalnością Krajowego Inspektoratu Zabytków** (organizacja stałego społecznego nadzoru zabytków), s. 113—115, 3 il., str. w jęz. francuskim.

Recenzje.

Gy. Nováki, *Zur Frage der sogenannten Brandwälle in Ungarn*, „Acta Architectura”, Budapeszt (1964), nr 16, s. 99—149, (L. Gerő), s. 115—116.

A debreceni Déry Muzeum évkönyve 1960—1961 (Rocznik 1960—1961 Muzeum Déry w Debreczynie), Debrecen 1962, (F. Mendele), s. 116.

„Technikatörténeti Szemle” (Przegląd historii techniki), 1963, nr 1—2, (I. Cseh), s. 117.

„Palladio”, (1959), nr 3—4 (B. D.), s. 117.

Budapest régiségei (Zabytki Budapesztu), Budapeszt 1963, (B. Deresényi), s. 117—118, 2 il.

C. Williams-Ellis, *The Adventure of Building*, London 1946, (L. Gerő), s. 119.

G. Bell, *Ruskin*, Edinburgh and London 1963, (L. G.), s. 119—120.

Cseh kulturális emlékek térépe (Mapa zabytków kultury CSRS), Praga 1962, (O. Mueller), s. 120.

A. Hiram, *Die Entwicklung der antiken Synagogen und altchristlichen Kirchenbauten im Heiligen Lande*, Wien 1963, (L. Gerő), s. 120—121.

„Decorative Art”, Londyn (1960—1961), (L. Gerő), s. 121—122.

O. F. Diller, *Über die Technik von Befestigungen im Altertum und im Mittelalter*, (L. G.), s. 122.

M. Zocca, *Le concezioni urbanistiche di Palladio*, „Palladio” (1960), s. 69—83, (L. G.), s. 122—123.

„Acta Historiae Artium” (1963), nr 1—2, s. 123.

„Acta Historiae Artium” (1963), nr 3—4, s. 123.

„Az építés- és Közlekedéstudományi Közlemények” (Informator naukowy budownictwa i komunikacji) (1963), nr. 1—2, s. 123.

„Kunstchronik” (1962), nr. 9, s. 123.

„Kunstchronik” (1962), nr. 10, s. 123.

„Kunstchronik” (1962), nr. 11, s. 124.

Nowe książki.

A. Gergelyffy, Wykaz nowych książek, s. 124.

M. T., *Uj könyvek az Országos Műemléki Felügyelőség Könyvtárában* (Nowe książki w bibliotece Krajowego Inspektoratu Zabytków), s. 124—125.

Czytelnicy piszą.

Kilka listów związanych z ochroną zabytków na Węgrzech i za granicą, s. 125—3 okł.

Spis treści rocznika (1962—1963), wszywka, s. I—XII, s. 128—3 okł.

P. Voit, *Művészettörténetírás és műemlékvédelem (Historia sztuki i ochrona zabytków)*, s. 129—136, 6 il., str. w jęz. francuskim. Obecnie celem ochrony zabytków jest nie tylko ich zabezpieczenie przed dalszym niszczeniem, lecz również poznanie okoliczności ich powstania, historii budowy, ich pochodzenia, stworzenie obrazu ówczesnego człowieka, wieku i społeczeństwa, poznanie celu, którym kierował się artysta i środków, jakich używał do jego osiągnięcia. Specjalistów interesuje również ówczesna organizacja pracy, surowce, technika i czynniki ekonomiczne powstawania dzieł sztuki. Te nowe wymagania pociągają za sobą wszechstronne badania. Z najważniejszych wymienić należy poprzedzające konserwację obiektu, lub równoległe z nią przebiegające prace archeologiczne lub wykopaliskowe, oraz gromadzenie i wykorzystanie materiałów archiwalnych. Na Węgrzech pierwsza duża zmiana w prowadzeniu prac związanych z ochroną zabytków nastąpiła w latach 1934—38 w czasie prac wykopaliskowych i konserwatorskich w Esztergomie. Inicjatorem tej zmiany był Tibor Gerevich. Drugim etapem wprowadzenia nowych metod były lata 1948—52 tj. okres prac wykopaliskowych na terenie zniszczonego w czasie wojny zamku budańskiego. Przegląd niektórych ważniejszych prac związanych z ochroną zabytków i oddziaływanie tych prac na nową węgierską historię sztuki.

J. V. Pataki, *Az egri vár — A hazai műemlékvédelem történetéből (I) (Zamek w Eger — Z historii ochrony zabytków w kraju)*, s. 137—141, str., w jęz. francuskim. Historia przebiegu prac badawczych na tym terenie w okresie od 1924—38r. W pierwszej części artykułu historia ruin zamku po wyzwoleniu tego terenu spod panowania tureckiego. Kolejne etapy niszczenia, wówczas jeszcze w dość dobrym stanie zachowanych ruin, brak zainteresowania społeczeństwa i ówczesnych władz miejskich tym zabytkowym obiektem. Przełom następuje dopiero po 1924 r., od kiedy datuje się zainteresowanie społeczeństwa i władz ruinami zamku.

J. Molnár, *Hamza bég dzsamija Érden (Meczet bega Hamzy w Erd)*, s. 142—147, 8 il., str. w jęz. francuskim. Historia meczetu zbudowanego w XVI w. we wsi Erd przez bega Hamzę. Do maszyń czasów zachował się tylko niewielki minaret (15 m), zresztą mocno uszkodzony. Szczegółowy opis i pomiary minaretu, porównanie z innymi, zachowanymi na Węgrzech.

E. Bartal, *Az esztergomi fürdő szálloda (Budynek kąpieliska w Esztergom)*, s. 148—153, 6 il., str. w jęz. francuskim. Autor, nawiązując do tych zabytków klasycystycznych, które uniknęły zniszczenia w okresie II wojny światowej stwierdza, że istnieje wśród nich wiele takich budynków, które pomimo, że zachowały się w dobrym stanie i uniknęły szczęśliwie przebudowy, nie znajdują się w rejestrze zabytków i nie podlegają ochronie. Jako przykład podaje budynek kąpieliska w Esztergom, opisując jego historię i obecny stan oraz domagając się wciągnięcia go do rejestru zabytków i otoczenia odpowiednią opieką.

I. Imrényi, *Budapest I. Táncsics Mihály u. 15. sz. lakház helyreállítása (Rekonstrukcja domu mieszkalnego przy ulicy Táncsicsa Mihályja 15, w I dzielnicy Budapesztu)*, s. 153—155, 3 il., str. w jęz. francuskim. Opis prac rekonstrukcyjnych zabytkowego domu mieszkalnego przy ul. Táncsicsa w Budzie, zniszczonego w czasie wojny.

I. Tombor Rozványiné, *Adatok az egervári vár építéstörténetéhez (Dane dotyczące historii budowy zamku w Egervár)*, s. 156—158, str. w jęz. francuskim. W 1960 r. rozpoczęto prace badawcze i rekonstrukcyjne zamku Egervár w komitacie Zala. Jest to jeden z nielicznych zamków zachowanych w całości. Artykuł zapoznaje z historią powstania zamku.

K. Pereházy, *Móri prészázak (Tłoczarnie wina w Mór)*, s. 159—162, 9 il. str. w jęz. francuskim. Opis

domów — tłoczarni wina i piwnic do przechowywania wina we wsi Mór. We wsi tej, w przeciwieństwie do innych okolic bogatych w winnice, tłoczarnie i piwnice nie są rozrzucone na stokach wzgórz, lecz tworzą całe ulice na skraju wsi. Są to zabytki ludowego budownictwa noszące na sobie ślady baroku, klasycyzmu, i romantyzmu.

A. Buda, *Új épület a műemlékvárosban (Nowoczesne budynki w mieście zabytków)*, s. 162—170, 11 il., str. w jęz. francuskim. Zagadnienie stosowania nowoczesnego budownictwa w miastach zabytkowych (budownictwo plombowe). W oparciu o przykład Wenecji i Dzielnicy Zamkowej w Budapeszcie omówiono niektóre bardziej i mniej udane próby stosowania nowoczesnego budownictwa w tych miastach.

E. Ujlaki, *A pásztorok oltára restaurálása a kecskeméti piarista templomban (Restauracja „oltarza pasterszy“ w kościele pijarów w Kecskemét)*, s. 171—178, 20 il., str. w jęz. francuskim. Historia powstania i opis restauracji XVIII-wiecznego oltarza barokowego w kościele pijarów w Kecskemét.

Dr G. Barcza, *A muzeális tárgyak és a műemlékek védelmének jogi problémái (Prawne zagadnienia ochrony przedmiotów muzealnych i zabytków)*, s. 179—182. Szczegółowo omawia i porównuje niektóre paragrafy i punkty poszczególnych, wydanych dotychczas na Węgrzech dekretów dotyczące ochrony przedmiotów muzealnych i zabytków. M. in. omawia paragrafy zawierające definicję zabytku, regulujące sprawy wywłaszczenia, przeprowadzania prac remontowo-budowlanych, dotyczące obowiązku zgłaszania przedmiotów muzealnych, znalezionych w czasie prac ziemnych, kar za niszczenie obiektów zabytkowych itp.

O. Mueller, *Tanulmányuton dél-Romaniában (Podróż naukowa po Rumunii południowej)*, s. 183—188, 11 il., str. w jęz. francuskim. Wrażenia z podróży po południowych terenach Rumunii, odbytej w celu zapoznania się z rumuńskim budownictwem i architekturą oraz w celu wygłoszenia odczytów na temat zagadnień związanych z przebudową Budapesztu.

Informator.

Krótkie wiadomości.

Krótkie wiadomości z dziedziny ochrony zabytków na Węgrzech, s. 188—181, 9 il.

Wiadomości z Budapesztu

Krótkie wiadomości dotyczące przebiegu prac związanych z ochroną niektórych zabytkowych obiektów, s. 191—3 okł., 5 il.

Recenzje.

P. Ferriday, *Victorian Architecture*, Londyn 1963, (L. G.), s. 3 okł.

Nowe książki zagraniczne w bibliotece Krajowego Inspektoratu Zabytków, s. 3, okł.

Notatka Komitetu Propagandowego Krajowego Inspektoratu Zabytków, s. 3, okł.

Zeszyt 4, stron 63, ilustracje.

D. Dercsényi, M. Horler, *Beszámoló a velencei II. nemzetközi műemlékvédelmi kongresszusról (Sprawozdanie z II Międzynarodowego Kongresu Ochrony Zabytków w Wenecji)*, s. 193—216, 13 il., str. w jęz. francuskim. Sprawozdanie z obrad kongresu i omówienie zorganizowanych przez uczestniczące w kongresie kraje wystaw reprezentujących ich osiągnięcia w dziedzinie ochrony zabytków. Mowa jest również o wystawie polskiej. Tekst tzw. „Karty ateńskiej” z 1931 r., propozycji włoskiej P. Gazzola i R.

Pane'a dotyczącej modyfikacji wspomnianej „Karty” oraz tekstu nowej „Międzynarodowej Karty” dotyczącej konserwacji i restauracji zabytków, zatwierdzonej na II kongresie w Wenecji w 1964 r.

A. Gergelyffy, *A Kőszegi jurisich — vár építési korszakai (Etapy budowy zamku Jurisicha w Kőszeg)*, s. 217—222, 7 il., str. w jęz. francuskim. Poszczególne etapy budowy zamku Kőszeg (XIV w.), do których poznania przyczyniły się badania archeologiczne i od strony historii sztuki, prowadzone równoległe z pracami rekonstrukcyjnymi.

J. V. Pataki, *Az egri vár — A hazai műemlékvédelem történetéből (Zamek w Eger — Z historii ochrony krajowych zabytków)*, s. 222—226, str., w jęz. francuskim. Ciąg dalszy zamieszczonych w poprzednim zeszycie wspomnień autora związanych z historią starania o uratowanie od całkowitego zniszczenia ruin zamku Eger.

J. Nagypál Kissné, *A pácini Alaghy-Mágócsy reneszánsz várkastély helyreállításáról (O rekonstrukcji renesansowego pałacu Alaghy — Mágócsy w Pácin)*, s. 227—232, 7 il., str. w jęz. francuskim. Pierwsza część artykułu zapoznaje z historią pałacu. Budowę pałacu rozpoczęto w średniowieczu, o czym świadczą przeprowadzone badania murów. Pierwsza wzmianka pochodzi z k. XIV w. Następnie pałac uległ licznym przebudowom, które zupełnie zmieniły renesansową fasadę i wnętrza pałacu. W wyniku prac badawczych postanowiono odbudować pałac w stylu renesansu. Ostatnia część artykułu relacjonuje przebieg rekonstrukcji pałacu.

R. Szentesi, J. Illés, *A pácini várkastély reneszánsz kori sgraffitóinak feltárásáról és restaurálásáról (O odkryciu i restauracji renesansowych sgraffito w pałacu w Pácin)*, s. 233—241, 17 il., str. w jęz. francuskim. Odkrycie w czasie prac badawczych sgraffito na murach wspomnianego w poprzednim artykule pałacu oraz szczegółowy przebieg restauracji.

M. Détschy, *Palladio magyar vonatkozású levele (List Palladia dotyczący spraw węgierskich)*, s. 242—244, 1 il. Autor publikuje fotokopię i tłumaczenie listu Palladia do któregoś z panów węgierskich. Adresat listu, zawierającego fachowe rady odnośnie jakiegoś wznoszonego budynku, jest nieznan. Autor przypuszcza, że mógł być nim palatyn Tamás Nádasdy (1498—1562). Zdaniem autora list ten jest w pewnym stopniu dowodem, że Palladio przebywał i tworzył na Węgrzech.

J. Genthon, *A Hacker-ház (Dom Hackera)*, s. 244—247, 5 il., str. w jęz. francuskim. Historia i opis tzw. domu Hackera przy Tanácskörút 7, zbudowanego w 1776 r. W tym starym budynku odbywały się między 1809—12 rokiem przedstawienia teatralne, w których brali udział sławni artyści węgierscy.

Informator.

Krótkie wiadomości.

Krótkie wiadomości z dziedziny ochrony zabytków na Węgrzech, s. 248—250, 6 il., str. w jęz. francuskim.

Recenzje.

Magyar műemlékvédelem 1959—1960 (Ochrona zabytków na Węgrzech w latach 1959—1960) Budapeszt 1964, (L. Borsos), s. 250—253.

A. Briggs, *Victorian Cities*, Londyn 1963, (L. G.), s. 253. Nasi czytelnicy piszą.

J. Malomsoky, *Szepességi népies reneszánsz (Ludowy renesans na Spiszu)*, s. 253—254.

G. Szepesi, *Okori ipartelep Tokodon (Prastare osiedle przemysłowe w Tokod)*, s. 254—255.

R. Szij, *Műemlékek sorsa Várpalotán (Los zabytków w Várpalota)*, s. 255 — 3 okł.

Alicja Mazurkiewicz

*

6 **PAMÁTKOVA PEČE**. Wyd. Československé památkové péče, Praha. Ukazuje się dziesięć razy w roku.

Rocznik XXIV (1964).

Zeszyt 1, stron 32, ilustracje.

M. Pavlík, *Dům u zlatého stromu v Praze 1 (Dom „Pod złotym drzewem“ w Pradze 1)*, s. 1—5, 3 il., 1 szkic. Opis historyczny z włączeniem dokumentacji powstawania jednego z najciekawszych zabytków starej Pragi. Analiza wykazała, że dwa oddzielne budynki na tej samej posesji połączono bocznym skrzydłem i ujednostajniono od wewnątrz zabudową arkadową. Szczegółowe przedstawienie przeróbek, uzupełnień, a także wcześniejsze próby przeprowadzenia zabiegów konserwatorskich. Uwagi odnośnie zagadnień urbanistyki i budownictwa nowoczesnego na obfitujących w zabytki terenach.

O. Šujanová, *Použitie syntronu B pri reštaurovaní (Zastosowanie syntronu B przy konserwacji)*, s. 5—11, 4 il., 2 szkice, liczne tabele. Omówienie doświadczeń z jednym z najnowszych preparatów chemicznych, syntronem B, który ma szerokie zastosowanie w pracach konserwatorskich przy kamieniu, tynkach, malowidłach ściennych itp. Może on być stosowany zarówno do oczyszczania dawnych malowideł, jak do zabezpieczania powierzchni tynków i malowideł ściennych. Wyniki badań i zastosowania różnej koncentracji syntronu B do poszczególnych rodzajów kamienia, tynku, zaprawy, a także do rozmaitych farb i barwników.

A. Bartušek, *Restaurace hlavního portálu a římsy basiliky v Třebíči (Rekonstrukcja głównego portalu i gzymsu bazyliki w Trzebiczu)*, s. 11—16, 4 il. Portal przyklastonnego kościoła w Trzebiczu z XIII w. jest cennym zabytkiem rzeźby benedyktyńskiej szkoły naddunajskiej. W założeniach romański, uzupełniany w gotyku i baroku. Szczegółowe omówienie prac i zabiegów nad przywróceniem możliwie autentycznej, dawniejszej formy portalu, prac rekonstrukcyjnych, konserwacji i zabezpieczenia w latach 1961—64.

J. Herout, *Zděné špýchárky v Pisečném nad Dyjí (Murowane spichrze w Pisecznem nad Dyją)*, s. 17—22, 7 il., i 1 szkic. W Pisecznem nad Dyją odnaleziono ciekawe, stosunkowo niewielkie spichrze z XVI w., zachowane lecz częściowo następnie zniekształcone; partie zabytkowego budulca, m. in. profilowanych kamieni, używano do innych celów.

Wolna Trybuna

A. Pospišilová, *Praca przewodników w miejskich rezerwatach zabytkowych*, s. 23—25, 2 il.

Kronika

ICOM w Leningradzie, (M. Hamsik), s. 25—26. **Ochrona zabytków w Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej**, (J. Polóni), s. 26—28, 3 il.

Dalsze losy egipskich zabytków w Nubii, (V. Vinter), s. 28.

Recenzje

„Deutsche Kunst und Denkmalpflege”, rocznik 1961 i 1962, (V. Vinter) s. 28—31, 4 il.

E. Poche, J. Janaček, *Prahou krok za krokem*, Praha 1963, (V. Nejedlá), s. 31.

Streszczenie w języku niemieckim, s. 32.

Indeks miejscowości, nazw, nazwisk i rozporządzeń władz zawartych w roczniku XXIII (1963), (wkładka).

Zeszyt 2, str. 32, ilustracje.

P. Korčák, *Záměry památkové péče v rezervačních městech (Cele ochrany zabytků w miastach-rezerwach)*, s. 33—43, 5 il. W związku z rozbudową i przebudową miast posiadających duże ilości zabytków, powstającymi stąd problemami użytkowania, dostosowania do dzisiejszych potrzeb, wyłoniła się konieczność ustalenia form prawnych i norm postępowania przy wszelkich projektach budowlanych. Powstała koncepcja określenia miast-rezerwatów, gdzie wszelkie problemy zabudowy, przebudowy, wyburzenia czy adaptacji podlegają kompetencji władz konserwatorskich. Artykuł omawia szeroko i szczegółowo cele, zadania i metody obowiązujące we wszelkich przedsięwzięciach budowlanych, a także znaczenie społeczne i wychowawcze utrzymania w odpowiedniej postaci zabytków w miastach-rezerwach.

I. Šperling, *Obnova Prašné Brány (Renowacja Bramy Prochowej)*, s. 43—49, 11 il. Wyniki badań i ostateczne ustalenia kolejnych przemian historycznych, rekonstrukcji i zmian gotyckiej „Bramy Prochowej” w Pradze oraz przebieg prac renowacyjnych i konserwatorskich, z sumiennym zachowaniem pierwotnych form bogatych płaskorzeźb najdawniejszych, w wyjątkowych tylko warunkach zastępowanych przez wierne kopie lub częściowe uzupełnienia.

P. Spielmann, *Nová instalace ve Velkých Losinách (Udostępnienie zamku w Wielkich Losinach)*, s. 50—56, 11 il. W odnowionym zamku udostępnione zostały bogate zbiory dzieł sztuki z Wielkich Losin i sąsiedniego Bludowa. Poszczególne części zamku: barokowe skrzydło, renesansowe i gotyckie, zachowały całkowicie swój charakter, zgodnie z nim rozmieszczono także olbrzymie ilości wartościowych obrazów, mebli, starych świeczników, sepetów, cykle gobelinów, antyczne nakrycia stołowe itp. W najbliższym czasie będzie udostępnione drugie piętro zamku, gdzie powstanie muzeum o typie historyczno-dokumentalnym.

J. Herout, *Renesanční mlýn v Novém Hobzí (Renesansowy młyn w Nowym Hobzlu)*, s. 57, 2 il. W Nowym Hobzlu zostanie poddany konserwacji młyn renesansowy oraz ruiny przyległego tartaku. Na szczytowej ścianie ocalały resztki sgraffito, w oknach i drzwiach renesansowe obramienia i gzymsy.

Kronika

Raz jeszcze o międzynarodowym Centrum Konserwatorskim w Rzymie (J. Beneš), s. 58.

Naukowe filmy dla was (Č. Knobloch), s. 58—59.

Recenzje

Polski wkład do technologicznych problemów konserwacji (L. Losos), s. 59—61, 2 szkice.

„Pamjatniki kultury” Nr. 3, Moskwa 1961, (S. Mákajew), s. 61—62.

„Za svědectvími o cestách vědy”. Kolektyw ČSAV pod kier. J. Berana (V. Vinter), s. 62—63.

Kwartalnik UNESCO „Museum” Nr. 1, (J. Beneš), s. 63.

Streszczenie w języku niemieckim.

Zeszyt 3, str., 32, ilustracje

J. Muk ml. *Přispěvek k poznání památkové hodnoty Havelského Města v Praze (Przyczynek do oceny wartości „Gawłowskiego miasta” w Pradze)*, s. 65—71, 5 il., 3 szkice. Szczegółowe omówienie i ocena zachowanych zabytków architektury części najstarszej Pragi, otaczającej w pewnym promieniu katedrę św. Gawła, ongiś samodzielnej jurydyki. Na terenie tym, którego zabudowa datuje się od 1265 r., istnieje bardzo wiele zabytków wczesnego baroku (pałac Piccolomini, pałac Kolovratský itp.). Wobec głosów domagających się przebić i częściowych wyburzeń w tej dzielnicy, dla ułatwienia komunikacji, argumentacja przeciwko niszczeniu najistotniejszych wartości zabytkowych najstarszej części miasta.

G. Ionescu, *Obnova stavebnich památek w Rumunsku (Renowacja zabytków architektonicznych w Rumunii)*, s. 72—75, 5 il. Rumuńska Akademia Nauk w 1951 r. powołała Komisję Naukową Muzeów i Zabytków, która w latach 1953—54 przeprowadziła rejestrację 3825 budynków zabytkowych, 115 stanowisk archeologicznych i 405 zabytkowych dzieł sztuki. Podjęte prace konserwatorskie w ciągu lat dziesięciu objęły zabezpieczenie, rekonstrukcję lub konserwację ponad 80 obiektów zabytkowych, w tym ponad 50 kościołnych. Przy pomocy pracowników katedry historii architektury ustalano plany i formy rekonstrukcji zniszczonych przez działania wojenne, najbardziej cennych zabytków.

M. Pavlik, *Přispěvek k řešení otázky rekonstrukce bloků historického jádra Prahy (Przyczynek do rozwiązania problemu rekonstrukcji bloków historycznego ośrodka Pragi)*, s. 75—82, 9 il., 8 szkiców. Omówienie opracowania planu sieci asenizacyjnej z uwzględnieniem specyfiki poszczególnych bloków i wszystkich czynników, gwarantujących trwałość zabytków. Przygotowanie planów, oparte na najstarszej dokumentacji, z zastosowaniem najnowszych metod prac tego rodzaju, przebiega przy współpracy i pod nadzorem specjalnych komisji konserwatorskich.

Kronika

Dzieło akademika B. Hacara (zm. 9.X.1963 r.) wspomnienie pośmiertne (Z. Budínka) s. 83—88, 7 il. **Siedemdziesięciopięciolate J. Skoupa (M. Flegl)**, s. 88—89.

Seminarium o konserwacji szkła i ceramiki (1s), s. 89. **Ostatnie znaleziska archeologiczne w Libanie (B. Procházka)**, s. 90.

Zestawienie prac konserwatorskich na terenie miasta Pragi w latach 1959—1962, s. 90—93, 4 il.

Recenzje

Praca zbiorowa na sześćdziesięciolate dr. V. Richtera, „Sbornik prac filosofických”, X (1961), s. 93—94.

Rezerwat zabytków miasta Kutna Hora, „Prace muzeum w K. H.” Nr. II, Kutna Hora 1963, (J. Herout), s. 94—95.

Streszczenie w języku niemieckim.

Zeszyt 4, stron 32, ilustracje.

J. Sokol, *Projekt Chourovych domů v dalším stadiu (Dalsze stadium projektu domów Chourovych)*, s. 97—102, 3 il., 1 szkic. W związku z odbudową dwóch domów w bezpośrednim sąsiedztwie Teatru Narodowego w Pradze wyłoniły się problemy: sposobu wykończenia fasad, zharmonizowania z kompleksem sąsiednich ulic, a przede wszystkim teatru i wreszcie ewentualnego poszerzenia ulicy. O problemach tych miał rozstrzygnąć rozpisany konkurs. Artykuł omawia ostatnią fazę konkursu i stawia problem zachowania teatru

i jego okolicy na tle wymagań zarówno projektów rozbudowy miasta jak również zasad konserwatorskich. Projekt realizacji zostanie ustalony drogą trzeciego, najściślejszego konkursu.

V. Mencl, *Hrad Špilberk a jeho stavební typ (Zamek Szpilberg i jego typ budowlany)*, s. 102—114, 6 il., 6 szkiców. Obszerne omówienie poszczególnych części zabudowy, z uwzględnieniem zmian wprowadzonych przy adaptacji zamku na słynne ongiś więzienie austriackie. Wyniki studiów na tle porównawczym oraz zasady planów budownictwa gotyckiego i cechy charakterystyczne, z uwzględnieniem fragmentów zabytków gotyckich Pragi i prowincji.

J. Herout, *Akce Z a péče o památky (Akcja Z a ochrona zabytków)*, s. 114—125, 10 il. Artykuł omawia szereg słusznych i mniej słusznych, a czasem nawet szkodliwych rozwiązań w ramach akcji Z, tj. zazieleniania wolnych terenów miast i wsi. W konsekwencji zwraca uwagę czynników administracyjnych i pracowników służby konserwatorskiej na konieczność interwencji we wszystkich tego rodzaju zamierzeniach.

M. Farka, *Wiedeňské příklady (Wiedeńskie przykłady)*, s. 126—128, 7 il. Złe i dobre synchronizowanie nowoczesnego budownictwa użytkowego ze starą zabudową ulic centrum miasta i gmachami pałacowymi, jak np. zabezpieczenia fundamentów dawnych domów na jednym z większych placów Wiednia przy budowie trzykondygnacyjnych garaży podziemnych. Nad pracami konserwatorskimi czuwają dobrze zorganizowane dzielnicowe oddziały ochrony zabytków.

Zeszyt 5, stron 32, ilustracje.

J. Petru, *Reinstalace zámecké obrazárny v Kroměříži (Udostępnienie pałacowej galerii obrazów w Kromierzisku)*, s. 129—134, 11 il. W odnowionym, stylowym pałacu udostępniono bogatą galerię obrazów poddanych zabiegom konserwatorskim, a także odnowione cenne freski Maulbertscha.

J. Hošek, J. Navrátil, *Příspěvek k řešení problémů konzervace opukových soch (Przytoczenie do rozwiązania problemów konserwacji rzeźb w kamieniu)*, s. 135—143, 7 il. Na przykładzie płaskorzeźby z 1520 r. „Walka św. Jerzego ze smokiem”, umieszczonej na Hradczynie w Pradze, omówienie metody badań, prób i doświadczeń przed przystąpieniem do zasadniczych prac konserwatorskich. Ponadto omówienie nieodwracalnych szkód powstałych przez zastosowanie „łat” betonowych i nieumiejętne potraktowanie nikłych resztek polichromii. Propozycje kolejnych prób przy konserwacji rzeźb w kamieniu, z zastosowaniem preparatów konserwujących z uwzględnieniem właściwości kamienia i stopnia zniszczenia. Tabele wyników badań, prób i doświadczeń.

J. Mayer, *Staré Olšanské hřbitovy w Praze (Stare cmentarze na Olśanach w Pradze)*, s. 143—149, 8 il. Dane historyczne starych cmentarzy przykościelnych i przyklasztornych na przedmieściu Pragi, opis poszczególnych zabytków, niektórych wysokiej wartości artystycznej, stan zniszczenia oraz postulaty właściwej ochrony konserwatorskiej i odpowiedniego nadzoru.

A. Hejna, *Zdobená stavební keramika z Červené nad Vltavou (Ozdobna ceramika budowlana z Czerwonej nad Wełtawą)*, s. 149—155, 9 il. Badania archeologiczne przy kościółku romańskim w Czerwonej nad Wełtawą, na terenie przeznaczonym do zatopienia przy powstającej zaporze wodnej, pozwoliły na odkrycie 16 większych i mniejszych odłamków płyt chodnikowych i dekoracyjnych ściennych płyt romańskich. Artykuł omawia szeroko te fragmenty, typy motywów zdobniczych, powiązania dekoracyjne i techniczne ze sztuką romańską w innych częściach Europy i z najwcześniejszą historią ceramiki budowlanej na kontynencie.

Wolna Trybuna

O zabytkach kultury poważnie słów parę (F. Plachý), s. 156—157.

Kronika

Oddział etnograficzny Szaryszkiego Muzeum w Bardziejowie buduje Skansen (J. Puškár), s. 157—158, 1 il., 1 szkic.

Działalność rady Ochrony Zabytków, środowisko pracskie (j), s. 158—9.

Opiekun pamiętek po Mozarcie w Pradze, w setną rocznicę urodzin R. Procházky (H. Rokytá) s. 159.

Streszczenie w języku niemieckim Zesz. 4, s. 159.

Streszczenie w języku niemieckim Zesz. 5, s. 160.

Zeszyt 6, str. 32, ilustracje.

J. Hraško, *Pamätníky slovenského národného povstania (Pomniki słowackiego powstania narodowego)*, s. 161—164, 5 il. Omówienie wszystkich większych pomników, powstałych po drugiej wojnie światowej, ze specjalnym uwzględnieniem pięciu najważniejszych obiektów.

V. Nejedlá, *K památkové péči w Řecku (Ochrona zabytków w Grecji)*, s. 165—175, 19 il. Opisy zabiegów, zmierzających do powstrzymania niszczenia i rozpadania się wielu klasycznych ruin, bogato ilustrowane zdjęciami dokonanych prac i uzyskanych efektów (Ateny, Egina, Epidaurus, Dafni).

I. Šperling, *Obnova štukové výzdoby paláce Straků z Nedabylic v Praze (Renowacja dekoracji sztukatorskiej pałacu Straków z Nedabylic w Pradze)*, s. 175—178, 3 il. Opis przeprowadzonych zabiegów konserwatorskich i pełnej renowacji odsłoniętych w latach 1908—10 stiuków D. H. Trisemiego.

Wolna Trybuna

Początek nowego etapu w Pradze (Z. Buřival), s. 179—186, 9 il.

Kronika

Odnowienie wieży ratuszowej w Olomuńcu (J. Berka), s. 186—187, 2 il.

Ochrona zabytków okręgu Praga 5, (Ent.), s. 187—188, 3 il.

Recenzje.

Pamiatniki kultury, issledowanje i restavracja Nr 4, Moskwa—Leningrad 1963 (S. Makajew), s. 189—190.

Przewodnik po zbiorach archiwalnych ČSAV, Praga 1962 (H. Kočová), s. 190—191.

J. M. Fitch, *Architecture and the esthetics of plenty*, Columbia University Press, 1961, (Jan Sokol), s. 191.

Streszczenia w językach obcych, s. 192.

Zeszyt 7, stron 32, ilustracje.

V. Varinský, *Kaliště — slovenské Lidice (Kaliszcie, słowackie Lidice)*, s. 193—197, 4 il., 1 szkic. Pozostałe po jednej z najstarszych osad słowackich w Niskich Tatrach, zniszczonej w wyniku odwetu przez hitlerowców, resztki dwóch domków i mała polna kapliczka, obecnie odnowione, zostały zaliczone do rezerwatów pamiętek narodowych.

Z. Fuka, *Zkušnosti ze statického zabezpečení zámku Orlika (Doświadczenia ze statycznego zabezpieczania zamku Orlika)*, s. 197—202 5 il. 1 szkic.

Dokładny przebieg zabiegów wzmacniających zwiertrałe i uszkodzone przez wodę skalne podłoże zamku Orlik. Obniżenie poziomu wód, borowanie otworów i wstrzykiwanie mleka cementowego, zabezpieczenie wzmocnionej powierzchni przy pomocy specjalnej zaprawy z zawartością „Colcretu”, uszczelnianie szpar i wreszcie pełna renowacja kompleksów budynków zamkowych. W pracach na zamku Orlik zastosowano cały szereg aparatów i mechanicznych sposobów, ułatwiających pracę na wielkich obiektach.

K. Dąbrowski, *Konzervovanie nástenných maľieb v Poľsku (Konserwacja malowideł ściennych w Polsce)*, s. 202—212, 11 il. Obszerna praca znanego polskiego fachowca z zawartością „Colcretu”, uszczelnianie szpar i wreszcie pełna renowacja kompleksów budynków zamkowych. W pracach na zamku Orlik zastosowano cały szereg aparatów i mechanicznych sposobów, ułatwiających pracę na wielkich obiektach.

E. Bárkány, *Židovské cintoríny na Slovensku a ich ochrana (Żydowskie cmentarze na Słowacji i ich ochrona)*, s. 212—219, 8 il. Wśród 160 starych cmentarzy żydowskich na Słowacji, objętych akcją ochrony zabytków, niektóre z nich jako całość, inne jako poszczególne nagrobki czy płyty pamiątkowe, stanowią wartościowe zabytki wiążące się ściśle z kulturą na Słowacji. Autor wnioskuje przeniesienie wartościowych płyt i nagrobków do lapidarium przy muzeach żydowskich w Pradze i Bratisławie.

Kronika

Sześćdziesiątolecie Jana Sokola (H. Rokytá), s. 219—220, 1 il.

Wystawa „mistrzów grafiki” w Uherskem Hradisczu (J. Petřů), s. 220.

Obrady Centralnej Komisji Państwowej Ochrony Zabytków w Pradze, (L. gr.), s. 221.

Nowa klasyfikacja zabytków w Kutnej Horze (J. L.), s. 222.

Czerwcowe seminarium pracowników Ochrony Zabytków (R.), s. 222.

Wystawa pierwodruków w Wyższym Brodie (r.), s. 223, 2 il.

Streszczenie w języku niemieckim, s. 224.

Zeszyt 8, stron 32, ilustracje.

Międzynarodowa kampania na rzecz zachowania zabytków kultury, (Intern. campaign for monuments, UNESCO), s. 225—227. Przekład artykułu informacyjno-sprawozdawczego z działalności czynnych z inicjatywy i pod patronatem UNESCO międzynarodowych organów ochrony zabytków. Zawiera wnioski z dotychczasowej pracy, głównie wysiłków na terenie Nubii, zmierzających do ocalenia najstarszych zabytków kultury.

J. Pavel, *II Mezinárodní Kongres architektů a techniků památkové péče v Benátkách 25—31 května 1964 (II Międzynarodowy Kongres architektów i techników ochrony zabytków w Wenecji 25—31 maja 1964)*, s. 227—236, 11 il. Program prac zjazdu, skróty wygłoszonych referatów, przebieg prac w komisjach, wyniki, konkluzje, projekty i uchwały. Osobną część stanowi sprawozdanie z wystawy Mostra del Restauro, prezentującej odnowienie najcenniejszych zabytków architektury Włoch oraz wysiłki dla zapobieżenia dalszemu ich niszczeniu.

B. Procházká, *Nubijské památky a asuańska přehrada (Nubijskie zabytki a zapora assuańska)*, s. 237—244, 4 il., 5 szkiców. Problem ratowania bezcennych zabytków w Nubii, działalność instancji międzynarodowych, projekty, decyzje, wstępne prace przy podnoszeniu największych zabytków z terenów, które będą zalane; plany usunięcia możliwych do zdjęcia fragmentów innych, mniejszych obiektów.

J. C. Notebaart, *Památková péče v Nizozemí (Ochrona zabytków w Holandii)*, s. 244—252, 11 il. Prócz odbudowy zniszczeń wojennych, rekonstrukcji najbardziej wartościowych zabytków, generalnym zagadnieniem konserwatorskim w Holandii jest ochrona wszelkich obiektów zabytkowych przed działaniem wód. Dalszy problem to zachowanie tak ściśle z historią tego kraju i jego kulturą związanych wiatraków. Stosunkowo wczesna działalność instytucji państwowych w zakresie ochrony zabytków ma początki w energicznej, wielostronnej akcji różnych działających w kraju przez wiele lat organizacji społecznych. Obecnie całą sprawą odnowy i ochrony kierują czynniki powołane przez władze, lecz powstałe przed pierwszą wojną światową towarzystwa i związki społeczne są w dalszym ciągu motorem działania w tych sprawach na terenie całego kraju. Po zniszczeniach wojennych cały szereg obiektów odzyskało dawną przywróconą na podstawie zachowanej dokumentacji postać. Autor podaje i przedstawia na materiale fotograficznym najróżniejsze typy wiatraków, tak co do ich kształtów, jak i co do pełnionych ongiś zadań (kombinacje wiatraka i młyna wodnego, wiatraka i tartaku itp.). Istnieje w Holandii ustawa, zabraniająca burzenia, przerabiania lub użytkowania młynów zabytkowych. Nad obiektami, które spełniają takie czy inne funkcje (odwadnianie łąk i kanałów itp.), czuwają specjaliści inspektorzy, instruktorzy objazdowi odpowiedzialni są za zabezpieczenie przed pożarem itp. Renowacja i ochrona nawet obiektów prywatnych odbywa się na koszt państwa.

Kronika

Pałac Dioklecjana w Splicie (M. Pavlik), s. 252—253, 1 szkic.

Rekonstrukcja historycznego centrum miasta Szczecina (M. Pavlik), s. 253—255, 3 il., 2 szkice.

Recenzje

V. Čupr, *J. B. Pelikan, Základy konzervace kovů v muzeích (L. Losos)*, 255—256.

Streszczenie w języku niemieckim, s. 256.

Zeszyt 9, stron 32, ilustracje.

V. Ivanov, *Obnova architektonických památek v Sovětském Svazu (Renowacja zabytków architektury w Związku Radzieckim)*, s. 257—262, 11 il. Zagadnienie ochrony zabytków od r. 1921 w Związku Rad, wykazy dzieł sztuki podlegających ochronie, ustalanie metod spopularyzowania ich i wykorzystania do poglądowych uzasadnień historii oraz przystosowania do nowych celów. Zniszczenia wojenne, rekonstrukcje, renowacje i konserwacja najbardziej charakterystycznych pałaców, kościołów, cerkwi i cerkiewek z pełną troską o autentyzm historyczny, przy zastosowaniu trwałych, najczęściej drogich i cennych materiałów. Zagadnienia autentyzmu przestrzegano ściśle także przy przystosowaniu zabytków kultury do użytkowania na lokale związku ateistów, a także na obserwatoria astronomiczne itp. Państwowa ochrona zabytków oddaje stale nowe obiekty do użytku, czuwa nad ich konserwowaniem.

J. Hyzler, *Vývojová problematika rekonstrukce kláštera blh. Anežky v Praze (Problematyka rozwojowa rekonstrukcji klasztoru bł. Agnieszki w Pradze)*, s. 262—275, 13 il., 2 szkice. Po starannym przebadaniu obiektu przeprowadzono dużym nakładem pracy i kosztów odnowienie kościołka, klasztoru i zabudowań przyklasztornych, uzyskując piękny obiekt historyczny o bardzo jednolitym gotyckim stylu.

J. Krčálova, *Obnovené renesanční malby purkrabství Pražského Hradu (Odnowione malowidła renesansowe burgrabstwa na zamku w Pradze)*, s. 275—

284, 8 il. Przebieg renowacji odsłoniętych renesansowych malowideł ściennych i polichromowanych stropów, zastosowane sposoby i metody.

Wolna Trybuna

Udostępnienie najbardziej wartościowych zabytków na Morawach Południowych (J. Petrů), s. 284—286.

Recenzje

Miesięcznik kulturalny „Kiedy, gdzie, co w Ołomuńcu”, poświęcony w części zabytkom kultury (J. Herout), s. 287.

Streszczenie w języku niemieckim, s. 288.

Zeszyt 10, stron 32, ilustracje.

V. Piša, *Praha v roce mezinárodního programu na ochranu památek (Praga w roku międzynarodowej akcji ochrony zabytków)*, s. 289—296, 11 il. Na marginesie kampanii UNESCO, która ogłosiła r. 1965 rokiem międzynarodowej ochrony zabytków, autor omawia szereg nowych odkryć w domach zabytkowych w Pradze i na prowincji, uzasadnia konieczność zaznajomienia szerokich warstw społeczeństwa ze znaczeniem zabytków, pobudzenia czynnika społecznego do czuwania nad ochroną i zabezpieczaniem przed niszczeniem obiektów zabytkowych, zwłaszcza domów mieszkalnych i gmachów użyteczności publicznej. Dalszym problemem jest podnoszenie kwalifikacji pracowników konserwatorskich, propagowanie i popularyzowanie zasadniczych wiadomości z zakresu techniki ochrony i przeciwdziałania niszczeniu.

J. Petrů, *Památková restituce synagogy w Holešově (Rekonstrukcja zabytkowej synagogi w Holešovie)*, s. 296—301, 7 il., 1 szkic. Uznana za wartościowy zabytek architektury synagoga z XVI w. została staraniem oddziału brneńskiego ochrony zabytków wzmocniona i zrekonstruowana częściowo wg dawnych planów. Specjalnej pieczy wymagały prace przy malowidłach ściennych oraz wykonanie kutych krat metalowych, świeczników itp. uzgodnione z zachowanymi danymi co do synagog tego samego typu w Polsce.

V. Nejedlá, *K novým instalacím na Hradech Kost a Křivoklátsku (Udostępnienie zbiorów w pałacach Kost i Krzywoklaty)*, s. 302—309, 7 il. Oba gotyckie pałace, od dawna dostępne dla publiczności, obecnie zostały przekształcone na muzea, w których pomieszczono zbiory malarstwa sztalugowego i rzeźby. Wśród zbiorów jest sporo dzieł mniej znanych malarzy czeskich z XIV i XV w.

Wolna Trybuna

Zabytki wielkomorawskie i zadania ochrony zabytków, (J. Pošmourný), s. 310—314, 7 il.

Kronika

Nowa metoda wyprostowania krzywej wieży w Pizie (R. Chauvet), s. 315.

František Petr (zm. 14.IX. 1964 r.). Wspomnienie pośmiertne (O. Pechová).

Streszczenie w języku niemieckim, s. 316.

Karta tytułowa oraz spis treści rocznika 1964 *Památkové Péče*:

J. Bułakowska

OPRACOWANIE GRAFICZNE - MARIA LEBIEDZKA

Nakład 1250 egz. Objętość arkuszy wyd. 13, druk. 10. Papier ilustr. III kl. 120 g 61 × 86. Oddano do składu w marcu 1965 r.
Druk ukończono we wrześniu 1965 r.